

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto Din 90—
za pol leta Din 45—

V upravi stane mesečno Din 7—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Koparjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
— upravnništva št. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrt leta Din 22-50
za en mesec Din 7-50

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane 50 p

Samosvoji!

Kakor povsod tako vlada tudi v naši vojni upravi nered. Imamo afero polkovnika Vasića, ki je v preiskavi, pa se že dolgo časa o njej nič več ne sliši, kakor da se je stvar na tihem potlačila. Imamo afero bivšega vojnega ministra Zečevića, ki ga vlada štiti, da ne bi prišel resno pod preiskavo. Zdaj pa imamo velikansko eksplozijo razstrelivih snovi v Bitolju, ki je razdejala skoro celo mesto, povzročila za eno milijardo dinarjev in morda še več škode ter uničila najbrž večino vse municije za našo armado.

Oficijelni telegram je označil za glavnega krivca te brezprimerne nesreče vojno ministrstvo, ki je pustilo že od konca vojne sem razstrelivo nezadostno shranjeno ležati okoli mesta. Vojno ministrstvo pa krivdo vala na finančno ministrstvo, ki da mu ni dalo kredita na razpolago, da bi municijo primerno shranilo. Na koga pa se bo izgovoril finančni minister, še ni znano. Ampak stvar ljudskih zastopnikov v parlamentu je, da zahtevajo temeljitega pojasnila v zadevi, ki kaže neverjetni nered, malomarnost in izreden čut neodgovornosti v naši državni upravi, koje žrtve je postalo okoli 30.000—40.000 ljudi, ki so brez strehe.

Vojna uprava troši več kot eno četrtino vseh državnih dohodkov za armado. Kam grejo te ogromne vsote? Poglejmo n. pr. stanje našega moštva. Tri in pol leta je minilo, odkar je bil sklenjen svetovni mir, pa naša armada še danes ni enotno in pošteno oblečena. Na Češkoslovaškem, v Poljski, v Rumuniji je vojaštvo že davnej dostojno oblečeno, pri nas pa se uniformiranje od časa do časa napoveduje, stori pa ni še prav nič. Niti častništvo ni pri nas še enotno opravljeno. Ta nosi staro srbsko bluzo in plašč, drugi avstrijski kroj, tretji francoski, četrti angleški, eni hodijo v plaščih do tal, drugi do kolen; ta nosi škornje, drugi gamaše, tretji ovitke; z orožjem je ravnotako. Moštvo hodi tako malomarno, siromašno in nedostojno oblečeno ter obuto, da je druge sram. Kako je s prehrano in ležišči, to smo izvedeli iz obtožbe proti Zečeviću in beremo vsak dan iz pisem vojakov.

Na drugi strani pa vemo, kakšne ogromne vsote požirajo neštivilne vojaške komisije v inozemstvu in doma. Kaj te komisije delajo, o tem se javnosti še nikoli ni predložil račun. Nabavljajo blago, o katerem se ne ve, koliko ga je, zakaj služi, koliko je stalo in kako se uporablja. Imamo demobilizacijske komisije, kojih delo se kaže ravno v eksploziji blaga v Bitolju, ki baje pohaja večinoma še iz solunske fronte. Nabavljajo se obutev, vojaki pa hodijo v predpotopnih šolnih. Kar pa bi moglo služiti za izboljšanje tega stanja, se je vrglo skozi okno ob priliki nepotrebne, mirovnim določilom zveze narodov nasprotujoče in od parlamenta nikoli odobrene mobilizacije za premišljeni in nalašč izzvani napad na neodvisno Albanijo lanskega leta.

Čuditi se je, kakšno vlogo igra pri tem parlament. Da ni bilo opozicije, bi parlament tudi proti brezvestnemu vpoklicanju rekrutov v zimi 1921-22 ne bil nastopil. Radovedni smo, kako se bo vlada zagovarjala glede bitolske katastrofe. Pa tudi če bi zaradi nje moral zopet odstopiti vojni minister, kaj pomaga? Nered, malomarnost, korupcija bodo ostali, ker so nerazdružljivo zvezani z velesrbskim centralističnim režimom. To naj si zapomni g. Ljuba Davidović, šef jugoslovanske demokratske stranke, ki se je pripeljal v Ljubljano, da se pri dr. Zerjavu informira o političnem razpoloženju ljudstva v Sloveniji. Naj ve, da slovensko ljudstvo noče o tem režimu ničesar več vedeti, da hoče vse svoje posle samo upravljati in da hoče biti v okviru te države popolnoma samosvoje!

ZA VARSTVO MANJŠIN.

Monakovo, 20. aprila. (Izvirno) Od večeraj zboruje tu posebna komisija zveze narodov, ki je započela svoje delo v Bruslju in ki se bavi z varstvom narodnih manjšin. Posvetovanja so zaupna in bodo trajala tri dni. Komisiji predseduje Anglež Dickenson. Prvi dan se je komisija bavila z zasliševanjem. Odločitev zveze narodov se izvrši v plenarni seji, ki se bo vršila začetkom junija v Pragi.

»Novi čas« v vsako hišo!

Razdelitev države se oktroira.

Belgrad, 22. aprila. (Izv.) Na sinočnji seji ministrskega sveta so zopet razpravljali o administrativni razdelitvi države in se je o tem vprašanju razvila prav živahna in burna debata. Ministrski svet je sklenil, da se tozadevni zakon oktroira, ne da bi se preje stavljal ponovno na dnevni red parlamenta, niti se bo o njem še razpravljalo v posameznih parlamentarnih klubih. Ministrski svet bo o tem sklepal, še

predno se povrnejo ministri iz Genove, kajti njihovi namestniki imajo pravico, da v tem vprašanju tudi v njihovem imenu definitivno sklepajo. — Takoj po seji ministrskega sveta je imel svojo sejo ožji odbor ministrov in razpravljalo o tem vprašanju. Kot podlaga za debato je služil prvotni predlog vlade. Na tej seji so že določili potrebne odredbe za nekatere pokrajine.

Ameriško posojilo gotova stvar.

Belgrad, 22. aprila. (Izv.) Vaš dopisnik je imel priliko se razgovarjati z uglednim finančnikom, ki mu je izjavil, da je

posojilo v višini 100 milijonov dolarjev gotova stvar in da je tozadevna pogodba v glavnih principih že rešena in podpisana.

Posvet velike in male antante o rusko-nemški pogodbi.

Belgrad, 22. aprila. (Izv.) Naša vlada je sprejela noto od francoskega predsednika Poincarreja, ki poziva države male antante na poseben sestanek z državami velike

antante. Na tej konferenci naj bi se razpravljalo o rusko-nemški pogodbi, ki se mora po mnenju Poincarreja in ostalih francoskih politikov razveljaviti.

Eksplozija v Bitolju.

Bitolj, 22. aprila. (Izv.) Eksplozije v Bitolju se še vedno nadaljujejo. Včeraj se je vsled nove silne eksplozije porušila velika bolnica do temelja. Bolnike so še pravočasno spravili iz bolnice na prosto. Mestni glavar in vsi odborniki so že takoj ob prvih eksplozijah pobegnili iz mesta, vsled

česar vlada med prebivalstvom veliko ogorčenje. Vojaško poveljstvo je odposlalo na lice mesta posebno komisijo, da ugotovi, če so častniki in vojaštvo vršili svojo dolžnost, ker je dobilo nasprotujoča si poročila.

Z genovske konference.

Nemški odgovor.

Genova, 21. aprila. (Izv.) Danes popoldne je Nemčija izročila svoj odgovor na noto zaradi pogodbe z Rusijo. Odgovor naglašja, da je Nemčija že pred leti priznala sovjetsko Rusijo. Sporazum z Rusijo je bil za Nemčijo posebno važen, ker se ji je tu nudila prilika, da doseže z veliko državo, ki se je bila vdeležila vojne, mirovno stanje in omogoči prijateljske odnose, ki ne temelje na grehah preteklosti. Londonski program je za Nemčijo nesprejemljiv, a vsi ugovori nemške delegacije so bili zaman. Nemčija se je izključevala od pogajanj z Rusijo. Na veliki petek je nemška delegacija doznala, da so pogajanja z Rusijo bližje zaključka. Interesi Nemčije so nujno zahtevali, da jih delegacija zaščiti na svojo roko. Zato je pospešila podpis že preje v vseh podrobnostih dogovorjene pogodbe z Rusijo. Nemška delegacija je torej razveljavila, kakor sta ji narekovala položaj in njena dolžnost. Nemška delegacija želi, da se na konferenci doseže splošna rešitev ruskega vprašanja z vključitvijo nemško-ruskega dogovora. Kar tiče nadaljnjega obravnavanja ruskega vprašanja, meni tudi nemška delegacija, da je pravilno, da se ne vdeležuje posvetovanj prve komisije glede onih vprašanj, ki so med Nemčijo in Rusijo že urejena, ako bi bilo njeno sodelovanje posebno nezaželeno. Nemčija se nikakor ne mara odtegniti sodelovanju v svrhu evropske obnove; zato je nemška delegacija pripravljena delati skupno z drugimi državami v zmislu pomirljivosti in spravi vstavi med vshodom in zapadom.

Ruski odgovor na londonsko spomenico. Genova, 21. aprila. (Izv.) Ruski odgovor na londonsko spomenico naglašja, da vztraja Rusija na stališču, da zahteva spričo obveznosti, ki se zahtevajo od nje, priznanje svojih protizadev. Vendar je ruska delegacija pripravljena iskati novih potov za sporazum in priznati neke obveznosti pod pogojem, da se prvič znižajo vojni dolgovi in obresti in da se drugič Rusiji dovoli primerna finančna pomoč. Rusija bi bila pod gornjimi pogoji tudi pripravljena, dovoliti bivšim lastnikom uporabo nacionaliziranih ali pridržanih posestev oziroma plačati odškodnino. Dvoje pa je neobhodno potrebno: inozemska finančna pomoč Rusiji in priznanje sedanje sovjetske vlade, ki drugače pač ne more prevzeti nikakih obveznosti svojih prednic.

Londonski program se predela.

Genova, 21. aprila. (Izv.) Prva podkomisija gospodarskega odseka je sklenila protipredloge k londonskemu programu. Predlogi se izročijo kolegiju strokovnjakov z naročilom, da predela londonski prog-

ram v zmislu smernic, ki so se določile v splošnih razpravah.

Ruska nota sprejemljiva kot podlaga za nadaljna pogajanja.

Genova, 21. aprila. (Izv.) Danes popoldne so se zbrali delegati petih sklicujočih držav, nadalje Branting, Motta in Skirmut k oficijelni seji politične podkomisije za ruske zadeve, da proučijo ruski odgovor. Lloyd George je sporočil, da mu je ruska delegacija včeraj predložila drugo noto, ki pa nikakor ni mogla zadovoljiti in ki ne more tvoriti podlage za nadaljnje razprave. Lloyd George je dejal, da vsebuje nova nota nekaj točk, ki so sprejemljive, o drugih bi se dalo razpravljati. Vsekakor pa je nota pripravna podlaga za nadaljnja posvetovanja. Nato se je izvolil sedemčlanski komite izvedencev. Končno se je podkomisija zedinila, da se nikakor ne more dopustiti, da Rusi priznajo predvojne dolgove le tedaj, ako se sovjetska Rusija de iure prizna. Tej seji niso prisostvovali ne ruski in tudi ne nemški delegati.

Nota se izroči sedemčlanskemu odboru.

Genova, 21. aprila. (Izv.) Podkomisija prve komisije je danes nadaljevala svoje razprave pod predsedstvom italijanskega zunanjega ministra Schanzerja. Predsednik je naznanil, da je bil odgovor ruske delegacije na izročeno ji noto spoznan do daljših oficijoznih porazgovorih kot pripraven za nadaljevanje pogajanj, da pa ima nota nekaj točk, ki jih je treba pojasniti in ki niso vse sprejemljive. Ugotovilo se je, da bi bilo dobro izvoliti komite sedmih strokovnjakov, v katerega naj bi sklicujoče države poslale pet članov, ostale države pa dva. Ta komite imej nalogo, da razpravlja o noti v sporazumu z izvedenci ruske delegacije. Ta predlog je bil nato soglasno sprejet.

Čičerinove izjave.

Genova, 20. aprila. Čičerin je sprejel več časnikarjev in jim izjavil, da ruska delegacija pogodbe z Nemčijo ne predloži zaveznikom, ker Rusija ni nikakoli angleška kolonija. Rusija je hotela enako pogodbo skleniti tudi s Francijo, kar pa je ta odbila, sedaj želi Rusija enako pogodbo skleniti tudi z Ameriko.

Francosko stališče.

Genova, 21. aprila. (Izv.) Popoldne je bila oficijelna seja politične komisije, katere so se pač udeležili Rusi, ne pa Nemci. Italijanski zunanji minister Schanzer je obvestil ruske delegate, o čem so dopoldne razpravljali in jim je naznanil, da o vsebini njihove note ne bo debate, dokler sedemčlanski komite strokovnjakov ne predloži svojega mnenja. Barthou je izjavil, da

želi od vsega početka razpršiti vsako nezaupanje. Primerjal je rusko noto, točko za točko s sklepi canneske konference in je poudarjal, da Francija ne more neposredno in takoj priznati sovjetov. Lloyd George je opozarjal na to, da se je sklenilo, da se za enkrat ne bodo bavili z rusko noto. Barthou je odgovoril: Polagam le važnost na to, da takoj ugotovim stališče Francije. Najenergičneje moram protestirati proti zadnjemu odstavku ruskega odgovora. V Cannesu je bilo izrečeno, da je priznanje sovjetske Rusije odvisno od gotovih še neizpolnjenih predpogojev. Razen tega je vsaka država dobila pravico, da prizna sovjetsko Rusijo ali ne. Čičerin je obžaloval, da po vseh znakih gospodje dvomijo o lojalnosti sovjetskih delegatov. Odgovor dokazuje, da sovjetska Rusija sprejema canneske sklepe v polnem obsegu. Čičerin je skušal dokazati, da vsebujejo ti sklepi priznanje sovjetske Rusije, kakor se je tudi mislilo na pomoč Rusiji. Schanzer je zaključil debato z opozorilom, da je pridržano izvedenecem, da razsodijo, ali odgovarja ruska nota canneskim sklepom ali ne.

Kraljeva oblast ministrov.

Belgrad, 22. aprila. (Izv.) Podpisan je ukaz, s katerim se ministrski svet pooblašča vršiti kraljevsko oblast za odsotnosti kralja Aleksandra, ki se je danes odpeljal v Bukarešt.

Pravosodni minister o redukciji na Slovenskem.

Belgrad, 21. aprila. (Izv.) Dejstvo, da je vladna večina v finančnem odboru sklenila reducirati sodno uradništvo v Sloveniji za 286 mest ne da bi bila čula mnenje pravosodnega ministra in vključ enodušnemu ugovoru vseh slovenskih poslancev v odboru, je vzbudilo v parlamentarnih krogih splošno ogorčenje, zlasti še, ker je splošno znano, da so sodišča v Sloveniji do glave preobložena z delom. Spriču tega se je več poslancev obrnilo na pravosodnega ministra, da pove svoje mnenje v sporni zadevi. Minister je izjavil, da po njegovem mnenju ne bo moglo ostati pri sklepu finančnega odbora, ker sodišča v Sloveniji delujejo v celi državi najbolj redno, dasi so preobložena. Vsled slabega finančnega položaja države pa bi bilo vsekakor treba črtati iz proračuna nezasedena mesta. Sklep finančnega odbora pa bi pomenjal hud udarec za pravosodje, ako bi se realiziral. — Ako gre tej vesti vera, se je pravosodni minister postavil na stališče opozicije in slovenskega naroda, ki je po svojih izvoljenih zastopnikih enodušno obsodil nestvaren sklep večine finančnega odbora, ki sklepa o življenjskih vprašanjih države, ne da bi prej proučil dejanski položaj. Ako bo prodrlo slovensko stališče, bo prav, nam pa bo v jasen dokaz, kaj more doseči složen nastop celega naroda.

Draginske doklade javnih nameščencev.

Vemo, da se naše centralne vlade in trdih ministrskih glav ne prime ničesar, pa če bi tolkel po njih z znano pestjo Kitajca v paviljonu dunajskega Pratra. Toda pišemo na naslov javnosti, ki naj zve, kako ravna država s svojimi bednimi uslužbenci. Na to javnost apeliramo, da naj sodi in — obsodi! Koliko bobnanja o zvišanju prejemkov državnim uslužbencem je bilo. Ko je zagledalo beli dan skrupulo v dvanajstih, ki ga pri nas z vso krivico nazivljajo »zakonc«, ej, kako so demokratska trobila trobentala slavo demokratskim zaslugam. Toda »zakonc«, ki ga ena sama demokratska ministrska glava z eno samo peresno potezo prekliče — kakšen »zakonc« pa je to sploh?

Vsem je znano, komu se ima uradništvo zahvaliti, da je vendarle vsaj v aprilu dobilo doplačilo doklad za 45 dni za nazaj vključ neštetim brojavnim ministrom ukazom. Kar sledi, je pa sramota za takozvano pravno državo. kakršna naj bo kraljeva SHS.

Prvič: Glede omejitve draginskih doklad nižjih državnih uslužbencev je bilo že dosti pisanega in s protesti govorjenega. Je torej dovolj znano. Kje na svetu bi bilo še mogoče tako postopanje, kot edino-le pri nas?

Drugič: Zadnji »Uradni list« prinaša v razglasu delegata ministrstva financ brezovno odredbo finančnega ministra, ki ukinja izplačevanje draginskih doklad nižjim uslužbencem v sedanji, itak beraško-sramotni izmeri, in jih zaokrožuje na zneske, ki so dokaj nižji od sedanjih prejemkov. Tu nam pač nekaj sili v pero — — — Vprašamo pa: Od koga bo mogla belgrajska klika še zahtevati, da naj spoštuje takozvane — od kralja samega podpisane in sankcionirane »zakone«, če jih sme vsak minister potepati s svojim podplatom in jih enostavno anulirati z lastno »naredbo«? Vsak zadnji berač in največji svetovni ignoran ima toliko domačega razuma in pravnega čuta, da bo tako početje ne-le obsodil, marveč tudi krepko zaklel in — pljunil v stran.

Tretjič: Gotovo je, da tudi višje uradništvo 1. maja ne dobi izplačanih ostalih draginskih doklad za nazaj.

Kako bo uradništvo kvitiralo to ne več breco v zadnji del telesa, ampak že nož v srce, o tem naj razmišlja samo preko in brez organizacij, ki so itak le statisti za solista na politični pozornici. Pa ne samo to: Danes se že lahko z matematično gotovostjo računi s tem, da uradništvo naknadnih doklad sploh ne dobi izplačanih nikdar.

Cetrtič: Baje je že gotova stvar, da se ukinejo tudi uradništvu rodbinske doklade, oziroma se pavšalirajo ali zaokrožijo tako, da bo prejemal oče več nepreskrbljenih otrok gotovo vsoto z vseh otrok, za ostale pa ničesar, torej ravnolično, če imaš šest nepreskrbljenih otrok, ali pa le dva. — To je danes splošno socialno vprašanje vsled novih razmer, ki res niso prišle popred v poštev; kajti tudi v uradniškem vprašanju mora biti število družine merodajno pri določanju draginskih doklad. — Ali vlada ne ve, da brez otrok ne bo državljanov, a brez državljanov države? S skrčenimi pestmi in s krulčimi želodeci pa gotovo ne bo mogoče vzgojiti dobrih državljanov, saj mora tudi demokratski minister vedeti, da gre ljubezen le skoz želodec. — Eno pa si bo uradništvo zapomnilo: Nobene kroglice pri volitvah nosilec sedanjega sistema! — Tako pravim jaz, v službi osiveli uradnik.

Današnja predborza.

Zürich, 22. aprila. (Izv.) Na današnji predborzi je naša krona zopet skočila. Notirajo: Budimpešta 0.67, Berlin 1.88, Holandsko 195.15, Newyork 514, London 22.72, Pariz 47.87, Italija 25.85 (padla), Praga 10.10 (padla), Zagreb 1.82, Varšava 0.14, Dunaj 0.0675, n. a. k. 0.0685.

Politični dogodki.

+ 1. maj v Italiji — državni praznik. Zadnji italijanski ministrski svet je sklenil, da se 1. maj proglasi za državni praznik. S tem se hoče italijanska vlada izogniti neprijetnostim, ki bi drugače nastale za državno oblast o priliki praznovanja 1. maja. Nacionalistična javnost s to odredbo ni zadovoljna in očita vladi slabost.

+ Stališče nemške večinske socialne demokracije nasproti nemško-ruski pogodbi. Celokupno nemško časopisje je z zadoščenjem in odobravanjem sprejelo vest o sklepu nemško-ruske pogodbe. Mnenja gredo deloma narazen samo v vprašanju, da-li je bil trenotek srečno izbran. Najbolj zadovoljni so komunisti in neodvisni socialisti, a nič manj celokupna vrsta desničarskih strank. Najbolj hladno stališče zavzema večinska socialna demokracija, ki, kakor se sedaj vidi, nikakor ni sodelovala pri pogodbah. »Vorwärts« pravi, da je vprašanje, če se nemška delegacija v Genovi ne bi bila morala bolj ozirati na zunanje-politični položaj.

+ Za eksempl. Da ne bodo slovenski demokratje neprestano kričali, kako pišejo črni klerikalci in rdeči jezuitje »proti državi«, jim nudimo za eksempl kratke citate iz belgrajske »Republike«, ki odgovarja na neki članek v »Samoupravici«. Tako-le pišejo — Srbije! »Danes, ko vladni, režimski in monarhistični listi priobčijo dokaze nezakonitosti, nasilja, korupcije ter vladine nesposobnosti in kaotičnega stanja v državi, danes naj bi molčali republikanci? Zakaj bi stali prekrizanih rok pred tem plavčim aferišev, razuzdanih oblastnikov, moralno nesposobne zbornice in nasilne in koruptne vlade edino mi? Zakaj bi mirno razpravljali o teoretičnih vprašanjih v času, ko se upropaščajo milijarde, a nihče, popolnoma nihče ni obtožen, kaj šele obsojen? Država gaga v ogromnem primanjkljaju, vojni dobičkarji pa brezskrbno uživajo ugrabljeno blago. Aferiši so se razbesneli, odkar jih je vlada proglasila sakrosanktnim: ministri in generali se pečajo z grdimi kupčijami; policija barbarsko batina ljudstvo in je zato hvaljena ter avanzira. Vlada in zbornica proglašajo nasilje za svoj najvišji princip. Prirejajo se državne veselice, na katerih se razsipljejo milijoni ljudskega denarja! In mi naj molčimo? Itd. — Joj, joj, koliko in kakšnih »klerikalcev« je v — Srbiji!

+ Kje so separatisti? Mitroviška »Srbijac« piše: »V vojski sta se borili Srbija in Črna gora zoper Avstrijo. In Srbija je zmagala. Zato bi bilo naravno, da bi bila tudi v novi državi zmaga srbska državna misel nad avstrijsko državno organizacijo. Zgodilo pa se je drugače. Zgodilo se je nekaj strašnega, nekaj, česar ne pomni človeška povestnica: Dve državi-zmagovalki likvidirata svojo samostalnost in se potopita v novo državno formacijo, province iz Avstro-ogrske pa ostanejo nedotaknjene in obdrže svoje vlade in svoje organizacije.« Tako »Srbijac«. In take lažnjive hujškarije so dovoljene. In vendar je to pisanje v dimetralnem nasprotju z jugoslovansko mislijo! Pisati danes, da je Srbija likvidirala, da imajo avstrijske province svojo vlado in organizacijo, je budalost. Pred kratkim pa so se Srbijanci v zbornici ob priliki Pašičevega zagovarjanja civilne liste bahali, da sta se Hrvatska in Slovenija utopili v Srbijo! Da, da! Od juga piha velebrski veter! Zato pa slovensko ljudstvo zahteva svojo popolno samoupravo. Pod knuto nočemo več!

+ Ali Jugoslavija ali Srbija? Iz krogov železničarskih uradnikov smo prejeli sledeči dopis. Na kočevski progi vozi sedaj pri osebnem vlaku dobro prenovljen vagon, v katerem je ena polovica III., druga pa II. razreda. Ob oknu stoje napisi, da je nevarno, sklanjati se skozi okno. Napisi so: srbski, hrvatski, laški in francoski —

slovenskega pa — nema! Dalje: Iz Nemčije prihajajo v našo državo na račun vojne odškodnine novi vagoni. In na teh boš zastoj iskal napise »SHS drž. železnice«, ker nosijo vsi napise: »Srbske drž. železnice«. Opozorjamo na to dejstvo slovenske poslance, ki jim je kaj na Jugoslaviji in jih vprašamo: Ali smo v Jugoslaviji ali v Velesrbiji? Pritisnite na merodajnih mestih! Velesrbije nočemo!

+ Velik nastop dunajskega socialističnega delavstva. 20. t. m. se je vršil na Dunaju velik demonstrativen nastop celokupnega socialističnega in komunističnega delavstva, da povodom genovske konference manifestira za enotne zahteve delavstva celega sveta. Delavstvo je ob 4. uri popoldne zapustilo obrate in se uvrstilo v sprevod, v katerem so nosili prapore in napise ter prepevali delavske pesmi. Sprevod je koralak po Ringu in mimo parlamenta, kjer je stal izvršilni odbor delavskega sveta. Sprevod je bil dolg skoro tri ure. Izvršil se je brez najmanjšega nereda.

Dnevni dogodki.

— Iz Rusije se vračajo. Iz Maribora poročajo, da je v sredo zopet dospel transport ruskih ujetnikov. Bilo je kakih 20 Hrvatov in Slovencev z ženami in otroci. Odvedeni so bili, kakor po navadi, v karenteno v barake, odkoder se povrnejo v par dneh v svoje domove. Večji ali manjši transporti prihajajo skoro vsak dan. Za njihov dostojen sprejem pa ne ukrene naša vlada nič. Sramota!

— Zvišana monopolna taksa za sladkor. Iz Belgrada poročajo listi, da namerava zvišati monopolno takso na sladkor za celih 100 odstotkov. Vprašamo se, je-li to mogoče?

— Tržiško novice. Velikonočna procesija se je vršila letos ob izredno veliki udeležbi vernikov. Navzoča je bila mladina vseh šol, zastopniki nekaterih uradov, županstvo, trg, društva, med njimi Orli v kroju, oddelek Wranglovcev je koralak na obeh straneh neba. Slovesno zvonenje in pokanje topičev je povzdigovalo slovesni sprevod. — V nedeljo 23. bo ob ugodnem vremenu blagoslov Marijinega kipa, določenega za novo zgrajeno kapelico na Faberki. Pričetek pobožnosti ob 4. uri pop. Slovesnost se udeležita dekliska in ženska M. družba z zastavama. — Orlovski naraščaj priredi v Domu v nedeljo igro: »Mali puntar«. Na sporedu je deklamacija, petje, pozdravni govor. — Vlomljeno je bilo v kapelici sv. Križa na Ceglšah. Tat je odnesel ključavnico in najbrže tudi nekaj drobiža.

— Štrajk kovačev v Trzinu. Iz Trzina nam poročajo: Štrajk kovačev je nekaj posebnega. Velikonočne procesije so se kovači udeležili v polnem številu za svojim bandom, kateri je še ostanek tistih časov, ko so se stanovni kosali, kdo je boljše zastopan pri cerkvenih slavnostih. Kakor nekdanj, tako so še sedaj kovači ponosni na svoje bandero. Pokazali so pa tudi, kako jim je sveto katoliško prepričanje in da si hočejo na podlagi krščanskih načel priboriti boljšo bodočnost. To naj bo zgled vsem drugim delavcem in v spodbudo pa posebno kršč.-socialnemu delavstvu. Stavka traja še dalje. Podjetniki si na različne načine prizadevajo zvabiti kovače na delo, a ti pa vključno pretnjam in velikim težkam vztrajajo. Zato je dolžnost vsega de-

lavstva, da te trpine podpiramo v njihovem težkem stanju.

Delavec.

— Tudi »napredek« — za Novo mesto. Iz Novega mesta: Če prideš z novomeške postaje in se pri glavarstvu obrneš proti ženski bolnišnici, stojiš pred največjo in, če hočemo reči, tudi pred najnovejšo — novomeško zanimivostjo, ki jo brez dvoma občuduje vsak tujec. Levo »vrt miru« — pokopališče z mrtvašnico, desno ženska bolnica; tesno med tema dvema — nasproti mirovdvoru pa stoji hišica in na njej napis: »Pogrebni zavod & mizarstvo M.« spodaj pa v kričeh barvah: »Kino — kinometeor — kino«. Ni to morda zakon narave »sharmoniziral« in tako v tesnem stiku postavil vse to v enotno sliko, ampak je to čisto »novomeški podjetni duh«. Tako smo zdaj v Novem mestu z vsem preskrbljeni. Gremo lahko v »spodnje prostore« — h kino-predstavi; v slučaju nezgode pa imamo ob enem na razpolago bolnišnico, pri gospodarju kinopredstave si pa lahko naročimo celotni pogreb s krsto vred. Pa recite, da ne napredujemo tudi v Novem mestu. Da pa ne slika popolnejša, upamo, da k vsemu temu dobimo kmalu še napis: »Memento mori — pleši in nori krog zlatega teleta«.

— Plačilne naloge zahtevamo nazaj! Poročali smo, da so v Belgradu sklenili, da se plačilni nalogi ne bodo več dostavljali. S tem so prizadeli vsi davkoplačevalci, delavci, kmetje obrtniki, trgovci itd. Obrtnik nam piše: Zahtevamo plačilne naloge za davek nazaj. Danes živ človek ne ve, kaj se plača davek, ali je to obrtni ali hišni ali osebno dohodninski. Vsi davki so po novem vrženi v en koš. Hišni gospodar danes ne ve, kako na j davek odmeri, oziroma pri najemni naloži, ker nima plačilnega naloga za to. Hišni gospodar je obenem tudi lahko obrtnik, davek pa je ves skupaj za obrt in najemninski davek. Razloži, če moreš, za kaj plačaš! Zato zahtevamo, da se to culukafsko nazadnjaštvo odpravi in nam davčni nalogi proti morebitni odškodnini dostavijo. Gospodje v »Frankrijk« pravijo, da bi 100.000 plačilnih nalogov stalo ogromno vsoto 100.000 kron. No pa naj 400.000 kron pobere zanje. Kar stane več kot 100.000 kron, pa naj za to nastavi 3 uradnike, ki pišejo za občinske table davek, kjer je potem prilika opravljati, koliko ima ta in ta predpisanega davka. Plačilne naloge naj pišejo, ker je to isto delo kot občinske »opraviljaške« table. Tri uradnike boste pa h kruhu spravili. Vsak obrtnik in davkoplačevalec pa bo dal rad 4 krone, samo da ne bo visel na občinskih tablah 14 dni.

— Srečolovi, tombole in razne loterijske igre. Ministrstvo poljoprivrede in voda v Belgradu je z razpisom z dne 4. aprila 1922, št. 8587 odločilo, da izdaja v smislu člena 13, zakona z dne 28. novembra 1921, Uradni list št. 13-26 z dne 11. februarja 1922 edino le omenjeno ministrstvo dovoljenje za prirejanje srečolovov, tombol in raznih loterijskih iger. Prošnje za dovoljenje takih iger je torej nasloviti in odposlati ministrstvu za poljoprivrede in vode v Belgradu. — Policijsko ravnateljstvo v Ljubljani.

— Vpostavitev komisij za priredbo občne pridobnine. Volitve komisijskih članov in namestnikov se vrše po vsej Sloveniji v nedeljo, dne 28. maja t. l. Razglas delegacije z dne 19. t. m. št. A I 987/2 izide te dni v Uradnem listu in se prve dni maja t. l. objavi tudi po vseh občinah na

Tunel.

30

Roman. Spisal Bernhard Kellermann. — Poslovenil Peter Miakar.

Cimbolj je bilo ozračje okoli Allana mrzličavo, tem ugodneje se je počutil. Njegovo razpoloženje je bilo izborna. Bil je vedno razgret in razvnet, jačji in bolj zdrav ko kadarkoli. Čutil se je še svobodnejšega in hrbeč se mu je zdel širši in močnejši. Njegove oči so bile izgubile otroški, dobrodušni izraz, njegov pogled je bil določno usmerjen in zbran. Celo njegove usne, nekoč slisnjene, so se razcevele v rahlo, nedoločno smehljanje. Jedel je z velikim tekotom, spal globoko in brez sanj ter delal — ne prenačljeno, a enakomerno in vztrajno.

Maud pa je izgubila na blesku in svežosti. Njena mladost je minila, iz deklice je postala žena. Na njenih licih ni bilo več stare, sveže rdečice; upadla so ji, se zožila ter razodevala napeto pozornost, njeno gladko čelo se je zamišljeno nagubalo.

Trpela je.

Februarja in marca je preživela nekaj krasnih tednov, ki so jo poplačali za dolgčas in praznino pozimi. Z Macom je bila na Bermudi, Azorih in v Evropi. Posebno na morju je mogla bivali skoraj ves dan v močevi družbi. Ko se je vrnila, ji je poslalo tem težje privaditi se spel Bronxu.

Mac je bil tedne in tedne na polu. Buffalo, Chicago, Pittsburg, Tunnel-City, elektrarne na obali. Živel je v D-vlakih. V New-Yorku pa ga je spel čakala grmada novega dela.

Sicer je prihajal v Bronx pogostejše, nego je obljubil, a skoraj vsakikrat, in celo ob nedeljah, je prinesel s seboj delo, ki se ni dalo odložiti. Često je prišel samo, da se naspi, okopa, da zajtrkuje, in je odšel.

V aprilu je solnce stalo že visoko na nebu ter nekaj dni že močno pripekalo. Maud se je izprehajala z Edith po parku v Bronxu, ki je prijelno vonjal po prhneci zemlji in mlademu listju; Edith je junaško kora-

cala ob njej. Kakor prejšnje poletje je stala z Edith v naročju ure in ure pred klejko z opicami ter se smejala. Mala Edith je vsa žareča od veselja jezdila na ljubkem shellandskem poniju, medvedom, ki so čepeli z odprtimi žreli za omrežjem, sta melali kruha v gobec, obiskali sta malega levčka — pa jima je prešlo popoldne. Včasih si je upala Maud tudi v hrumečo, prašno City; čutila je željo, da bi občutila življenje. Navadno sta se ustavili v nasadih Batterije, kjer so bobneli vlaki zračne železnice nad glavami igrajočih se otrok. Od vsega neskončnega New-Yorka je Maud ljubila ta kraj najbolj.

Poleg akvarija so stale klopi; tja je Maud sedla ter sanjavo zrla preko zaliva, dočim se je deklica igrala s pisanimi igračkami na pesku ter sopihala od napora in razvnetja. Beli brodi so nepreslano nihali med Hobokenom, Ellis-Islandom, Bedloes Islandom, Staaten Islandom, New Yorkom in Brooklynom sem ter tja. V mlečkaslem širokem zalivu in na Hudsonu jih je mrgolelo nebroj, čisto jih je naštel trideset naenkrat. Na vsakem se je zibal gorindol bel, dvoramni vzvod, kakor gredelnica pri vagi. Zdelo se je, da je kakor bi parniki korakali v čarodejnih čevljih preko valov. Centralni brod of New Jersey je priplul mimo naložen z železniškimi vagoni, vlačilci in mali carinski čolni so razburjeno drveli po gladini. Daleč se je dvigala v pomrčini svetla senca sohe Svobode in zdelo se je, da plava na vodi. V daljavi za njo se je modril še komaj viden pas; bil je Staaten Island. Iz parniških dimnikov je puhel bel sleber sopare in čez čas si slišal tuljenje in brlzanje. Zaliv se je tresel od glasov; slišal si vse od najvišjega cviljenja vlačilcev do globokega hropenja prekomorskih parnikov. Ozračje je daleč naokoli trepetalo. Neprenehoma so rožljaje verige in v daljavi so se čuli udarci po železu. Ropot je bil tako raznolik in mnogo-glasen, da je vplival kakor svoje vrste koncert ter uspalval v sanjarjenje in zamišljenost.

Nenadoma je zalutilo čisto blizu; velik brzoparnik se je poliskal v solncu skozi umazano, zelenkasto

vodo po Hudsonu; na krovu je igrala godba, vsa palubja so bila polna ljudi, glava pri glavi in na krmi je stala črna množica medkrovnih polnikov.

»Mahaj, Edith, mahaj parniku!«

In Edith je pogledala, vihlela malo pločevinasto vedro ter vpila — čisto kakor piščal vlačilca.

Ko sta se odpravljali k odhodu, je Edith vedno hotela k očetu. Toda Maud ji je razlagala, da ga ne sme moliti.

Maud se je spel z vno močjo klavirja. Vabila se je pridno ter se spel učila. Koliko je bila že pozabila! Par tednov je obiskovala vse velike koncerte; dva dni v mesecu je celo sama igrala v Domu prodajalcev in šivilj. Toda navdušenje, s katerim je glasba nekoč razvnela njeno kri, se je vedno bolj in bolj mešalo z mučnim, lopim kopnenjem, nekaj časa je vedno redkeje igrala in slednjič čisto opusila. Obiskovala je predavanje o vzgoji otrok, higijeni, eliki in varstvu živali. Njeno ime se je celo pojavilo v damskih komilejih za invalide in dečjo zaščito — v onih modernih ambulancah, kjer se obvezujejo rane, ki jih seka neusmiljena bilka dela.

Toda v sebi je čutila praznino, praznino, v kateri sta vrli jeza in kopnenje.

Proti večeru je redno poklicala Maca po telefonu in čutila se je mirnejša, če je slišala njegov glas.

»Ali prideš nocoj k večerji, Mac?« je vprašala ter že med vprašanjem napeto pričakovala njegovega odgovora.

»Nocoj? Ne, nocoj je nemogoče. Toda julij, bom že vse uredil. Kako je Edith?«

»Bolje nego meni!« Toda pri tem se je smejala, da bi ga prevarela.

»Ali je ne moreš prinesli k aparatu, Maud?«

In Maud je vsa srečna, da misli na njenega otroka, dvignila malo kvišku, in Edith je morala karkoli brbljati v telefon.

(Dolje.)

krajevno običajen način. Razglas vsebuje vse podatke o načinu, kraju in času volitve. Da se izvrše volitve polovice komisij- skih članov in namestnikov, so davčne ob- lastva I. stopnje uvrstila davčne zavezance za priredbeno dobo 1922/1923 v davčne razrede (§ 12 odst. 6 lc.) na podstavi raz- pisa gospoda finančnega ministra z dne 30. dec. 1921 št. 43.285 po stanju predpisa dne 1. oktobra 1921 brez ozira na poznejše izpremembe v davčne družbe sestavila se- zname pripadnikov davčnih družb. Ti se- znamni bodo v času od 1. do vstetega 15. maja t. l. v uradnih prostorih davčnega oblastva I. stopnje razgrnjeni na upogled davčnim zavezancem. Celotni sezname za davčne družbe I. in II. razreda bodo raz- grnjeni le pri davčnem okrajnem oblastvu v Mariboru, oziroma pri davčni administra- ciji v Ljubljani, pri ostalih davčnih oblast- vih I. stopnje pa le delni sezname onih pripadnikov teh družb, ki izvršujejo samo- stojna podjetja in opravila v njihovem pod- ročju. Vpogledati smejo imenike samo pri- dobni zavezane osebe dotičnega prired- benega okraja med navadnimi uradnimi urami. Voliti bodo smele le osebe, ki so vpisane v imenik brez ozira na spol, če živijo vse državljanske in politične pravi- ce in oni, ki si izposlušajo vpis v imenike na podstavi reklamacijskega postopanja. Rok za vlaganje reklamacij je določen od dne 1. do vstetega dne 15. maja t. l. Vsak davčni zavezanec sme vložiti reklamacijo le za svojo osebo. Reklamacije se vlagajo pri davčnih oblastvih I. stopnje in so pro- ste kolk. O njih odloča končno veljavno delegacija. Vložitev reklamacij sama na sebi ne zavira izvršitve veljavnih volitev. Po poteku reklamacijskega roka bodo sme- li davčni zavezanci vpogledati imenik še nadalje do vstetega 20. maja t. l. samo, če se primerno legitimirajo, da se jim na ta način omogoči izbrati kandidate izmed vo- livnih upravičencev.

— Poročni dar prečanskega uradni- štva. Kakor se nam poroča iz krogov držav- nih uradnikov, vlada med njimi vsled si- najnega gmotnega položaja nepopisno so- vdušenje. — Vsi državni uslužbenci so z bogatimi dohodki in mastnimi draginjski- mi dokladi v takih izvršitvah gmotnih razmerah, da se jim morajo žepi na vsak način olajšati. Ker pa Belgrad in razne že sedaj pokoncu stoječe ministrske glave ne najdejo primerne načina olajšanja že- pov, se namerava — kakor se pritaženo sliša — iz vrst uradništva samega predla- gati, da se vse neizplačane draginjske do- klade, ki se itak ne nameravajo izplačati, kakor se zahtuje z vso gotovostjo, porabijo kot poročni dar, da pokaže tudi uradništvo, kako neskončno požrtvovalno in polno je največjega patriotizma. — Namreč — na- mesto uradništva bo poklonilo vse za urad- ništvo določene doklade ministrstvo samo za dvorni luksuz, a stradajoče uradništvo se — obriše pod nosom. Nota bene: zadnji stavek je prav gotovo resničen!

— Podivjanost soldateske. »Slovenec« prinaša iz Slovenske Bistrice na Štajer- skem sledeče poročilo: Dne 19. t. m. ob 16. uri 10 minut se je odigral na postaji Slov. Bistrica ob prisotnosti potnikov vlaka št. 44 naslednji žalostni in sramotni prizor: Srbski vojak je privedel civilno oblečene- ga mladeniča iz Celja v Slov. Bistrico, kjer je mladenič hotel pobegniti, vsled česar je ustrelil vojak na kratko daljavo 20—30 korakov štirikrat za njim, ne da bi ga za- del. S petim strelom pa ga je ranil na roki, na kar se je mladenič ustavil, se obrnil ter mirno čakal. Vojak se mu je pribli- žal na dva koraka, izpregovoril par besed, dvignil orožje in ustrelil mladeniča v tre- buh — kakor psa... Mladenič se je zgru- dil ves oblit s krvjo. Zdravnik, ki je bil slučajno na postaji, je konstatiral, da zanj ni več pomoči V par minutah je revež iz- dihlil. — Občinstvo se je zgražalo nad ži- vinskim početjem tega »junaka«, (ki ne za- dene drugače, kakor če nastavi puško na trebuh svojih žrtvi) in ki je na ta način povečal število onih, ki so v zadnjem času izgubili svoje mlado življenje. Pripomi- njam še, da je bilo v nevarnosti več želez- niških uslužbencev, ker se je streljalo brez premisleka. Radovedni smo, ali se bo ta kričeč slučaj kaj preiskal.

— Fašistovski izgredi v Sv. Križu pri Trstu. Sinovi učitelja Tenceta v Sv. Križu pri Trstu, ki so fašisti, so vprizorili na Ve- liko noč v domači vasi krvave izgrede. Iz- živali in napadali so domače ljudi v gostilni na ulici in streljali s samokresi. Orož- ništvo je posredovalo na ta način, da je are- tiralo tiste, ki so se v sili branili, napadal- cev pa ne. Vaščani so nato zahtevali, da orožniki po nedolžnem aretirane izpuste. Pred orožniško postajo je došlo do spopa- dov z orožniki, pri čemer so se orožniki skrajno surovo obnašali in rabili orožje. Aretirance so pa le morali izpustiti. Med vaščani vlada skrajno ogorčenje.

— Umrli je v Trstu višji poštni oficial v p. Viktor Cegnar, sin slovenskega pisa- telja Frana Cegnara. Pokojnik je bil edini iz Cegnarjeve družine, ki je še občeval s slovenskimi krogi, ostali člani so se slo- venstvu popolnoma odtujili. N. v m. p.!

— Dvanajst ljudi utonilo. Iz Učice po- ročajo, da se je hotelo prepeljati preko

Drine v Bosno 8 možkih in dve ženski z dvema otrokoma. Čoln pa se je prevrnil in je cela dvanajstotica utonila.

— Cene opeki so padle na Slovaškem. 1000 opek stane 350 češkoslov. kron.

— Otroka sežgala. V Zagrebu so za- prli služkinjo Stazo Mihelj, ker je osum- ljena, da je svojega novorojenca umorila in sežgala v štedilniku.

— Zločinska žena. Žena pekoveškega mojstra Matije Ulamca v Zagrebu, Zofija, je imela razmerje s pekovskim pomočni- kom Petroveckim. Kradla je možu denar in ga dajala ljubimcu, da ga je nosil v banko. Tudi je neprestano nagovarjala Pe- troveckega, naj njenega moža umori, dru- gače bo ona njega — Petroveckega — za- strupila. Petrovecki je veliki teden vse to skesano priznal svojemu mojstru, ki je na- povedal ženi obračun po veliki noči. Žena je tedaj še bolj silila v Petroveckega, naj moža umori. Petrovecki pa je odgovoril na ta način, da je namesto svojega mojstra zaklal njo — svojo ljubimko. Nato je šel in se javil policiji. Vpričo mrtve ljubimke je izjavil, da je boljše, da je umrla ona, nego njegov dobri mojster Matija.

Ljubljanski dogodki.

Ij Redek jubilej. Letos dne 26. aprila bo minulo 55 let, ko je vstopil v službo južne železnice dne 26. aprila 1867 zvesti somišljenik naše stranke gospod prožni paznik Ivan Starman. Gospod Starman je bil rojen leta 1849 v Kre-nicah. Južni že- leznici je služil celo človeško dobo, a ni- ma niti pravice do pokojnine, ker ga ob ustanovitvi penzijskega fonda niso sprejeli v njega. Ob 55 letnem službenem jubileju gospodu Starmanu naše najiskrenejše če- stitke!

Ij Angleški gost v Ljubljani. V Ljub- ljano je došel učenjak in profesor univerze v Edinburghu Charles Sareola. Znan je kot prijatelj male antanta, osobito Češke in Jugoslavije. Stanuje v Unionu.

Ij Predavanje o »načrtu zakona o ob- či državni upravi« prirediti »Društvo kon- ceptnih uradnikov politične uprave v Slo- veniji« v nedeljo 23. t. m. ob 10. uri dop. v sejni dvorani mestnega magistrata ljub- ljanskega. Predava okrajni glavar dr. Pirk- mayer iz Ptuja. Vstop prost. Društveni čla- ni in vsi, ki jih predmet zanima, uljudno vabljeni. — Odbor.

Ij Šentjakovski krajevni odbor SLS ima v ponedeljek ob pol osmih zvečer v Prosveti zelo važno sejo. Vsi odborni- ki in zaupniki se je gotovo udeležijo!

Ij Umrli je trgovec z barvami na Go- sposvetski cesti št. 4 g. Ivan Premerl.

Ij Deželni muzej zopet odprt. Začenši z nedeljo 23. t. m. bo deželni muzej zopet splošno dostopen vsako nedeljo od 9. do 12. ure dopoldne.

Ij Javno dražbo razpisuje mestni ma- gistrat za ponedeljek dne 24. t. m. ob 9. uri dopoldne v hiši Stari trg št. 17/II. Prodalo se bo razno pohištvo, posoda, preproge itd.

Ij Konjske kupčije prepovedane. Ker so radi živinske kuge prepovedani sejmi v Ljubljani, so mešetarji po raznih gostilnah sklepali kar na debelo konjske kupčije dan na dan. Policija je dobila nalog, da naj kar najstrožje nastopi zoper zakotne sejmarje. Več konjskih trgovcev je bilo že ovađenih, ki se bodo morali zagovarjati pred oblastjo.

Naša društva.

d Šentjakovski »Orel«. Jutri, na Belo nedeljo, se vprizori v Ljudskem domu ob 9. uri zvečer veseliga »Charleyeva tetar«. Vstopnice se dobe danes v trgovini gospe Češnovar, Stari trg 16, jutri, v nedeljo, pa celi dan v Šentjakovski Prosveti, Sv. Flo- rijana ulica 15, I. nadstr., in zvečer pri bla- gajni v Ljudskem domu. Vabimo vse pri- jatelje poštene zabave.

d Šentpetersko prosvetno društvo. V ponedeljek, dne 24. t. m. točno ob 8. uri zvečer nadaljuje g. prof. Dr. Rožman svoje predavanje o temi: Cerkev in drža- va. Vabimo k obilni udeležbi. — Po pre- davanju odborova seja.

Dopisi.

Iz trboveljskih revirjev.

Iz trboveljskih revirjev. Nesreče: V noči na 20. t. m. je na postaji Zagorje sko- čil iz vozečega vlaka 28 letni rudarski de- lavec Al. Lenard, rojen pri Sv. Križu pri Litiji ter padel pod vlak, ki mu je zdrobil levo roko. Prvo pomoč je nudil ponesre- čencu domači zdravnik g. dr. Zarnik, naka- ro ga prepeljali v deželno bolnico. — Uto- nil je v Zagorju 8 letni rudarjev sinček Jernej Šalamun v naraslem potoku Mediji. Sele šesti dan so ga potegnili iz vode pri postaji.

Iz Trbovelj. V »Novem Času« od 8. aprila se je glasilo v dopisu: »Informacije g. kr. namestniku na potu v Trbovlje« — med drugim tudi, da bi naj g. Hribar o pri-

liki obiska v Trbovljah poizvedel, kdo da je pravzaprav gerent v Trbovljah. Odgovor na to je kratek: Eden nosi uradni naslov gerenta, druga dva sta pa odločujoča. Če bi pa g. J. Klenovšek o sebi kaj takega ne hoteli verjeti, pa pogledite v zapisnike obč. sej, odkar sedite v sosvetu. Med dru- gim najdete tudi sledeče: 1. G. Jaka Kle- novšek, sosvetnik, predlaga da se odpu- sti iz obč. službe mož, ker je njegova že- na raztrgala demokratiški letak. Tega ni predlagal gerent, ampak predsednik soc. demokratov g. Jaka Klenovšek. — 2. Vi veste, da se pri vsakem zvišanju plač očita delavstvu pijančevanje. Kako ste torej mogli biti za to, da se v Trbovljah na novo odprejo kar 4 gostilne in žganjarna? Ali ni bilo morebiti v vaši moči, da bi to pre- prečili? Sicer se bo pa stvarna kritika še nadaljevala.

Še en odgovor trboveljskim »social- nim demokratom«. V četrtkovem »Nape- ju« piše g. J. Klenovšek, sicer brez pod- pisa, o »trboveljskih klerikalcih«. Da ne bo treba »pobožno zavijati oči«, podamo nekaj stvarnih pojasn. Cerkevna poslop- ja vzdržuje po dosedanjih zakonih konku- renčni odbor. Ker v Trbovljah ni obč. od- bora, da bi izvolil tak konk. odbor, oprav- lja njegove posle kar na svojo roko ge- rentski sosvet. Ako torej pridejo kaka po- pravila, ne dela tega občina kot taka, am- pak je po dosedanjih zakonih to dolž- nost konk. odbora. Torej nikaka mi- lost od strani občine. Nadalje je prosilo občino za podporo »Žensko društvo« v svrhu kritja stroškov 10 tedenskega gospo- dinjskega tečaja. Režija za take prireditve je v sedanjih razmerah visoka. Društvo vsega ne zmore. Gojenke so bile večinoma delavska dekleta, ki tudi težko prispevajo k stroškom, zato je pač socialno pra- vično, da tudi občina k temu pomaga. Kot drugo »tercijalsko« društvo — po mnenju g. Klenovška — je tudi prosilo za obč. podporo naše »Bratno društvo« in si- cer najprej radi stvarne potrebe, potem pa tudi za to, ker je občina dala podporo »Čitalnici« v Hrašniku, za kar je glasoval tudi g. Klenovšek. A isti gospod je bil proti temu, da bi se dalo tudi našemu dru- štvu, kar se je dalo liberalcem. Kljub temu je naša knjižnica javna, torej vsem pri- stopna; kakor kaže imenik, prebirajo nje- ne knjige ljudje iz Vaših društev, komu- nistov in Sokolov. Bili smo mnenja in smo še, da je občina dolžna izobrazbo podpi- rati. A doživeli smo, da občina skuša na račun izobrazbe živeti, ker pobira od pro- svetnih prireditev iste takse kot od plesa ali kakega ting-tanglna na dvorišču Va- šega Doma. Vsak pač po svoje socialno dela.

Griže pri Celju. Na dopis v 84. števil- ki »Naprejak« odgovarjam: Soc. demokra- tična stranka je pred volitvami obljubljala tistim, ki volijo soc. dem. stranko, med in mleko. Dalje je naglašala, da je z dušo in telesom za republiko, da nima v svojem programu nič veri nasprotnega itd. Če pa primerjamo sedanje čase s prejšnjimi, vi- dimo v resnici veliko razliko! Za kakšno republiko se socialisti poganjajo, mi je sedaj, ko jim niti avtonomija ni več po- volji ter so navdušeni za centralizem, ne- razumljivo. Koliko storijo soc. dem. za revno delavsko ljudstvo, je vsak videl se- daj, ko se nam je odvzela aprovizacija. Neki g. Br. celo obljubljuje, da se bodo od- vzlele draginjske doklade itd. To je kaj lepo za nje in zato ni čudno, da jim de- lavstvo obrača hrbet. Sej na občini bi pa odborniki tudi ne zapuščali, če bi g. župan vedel, da se mora na seji natančno držati dnevnega reda. Mislim namreč, da če je na dnevnem redu letni proračun, ne sme namesto tega razlagati soc. dem. nauk in psovati g. župnika. Socialistične nauke, če smo jih že tako željni, lahko slišimo v gostilni Gomilšek, na občini pa hočemo slišati letni proračun. Povem vam še, da občina na svojega župana ni ponosna. Za- kaj, vam povem, če želite, drugič. — Jak. Uranjek, občinski svetovalec.

Raznoterosti.

r Tragedija v zalivu otoka Jamaike. Lastnik plantaž Lopez se je kopal v morju s svojo štirinajstletno hčerko Adelino, ki je nekoliko dalje odplavala v morje. Kmalu nato je oče zaslišal nje pretresljivo in obup- no klicanje na pomoč. Urno je odplaval k njej. Morje je bilo naokoli pobarvano s kr- vjo in omedlela deklica se je že potapljala. Ko je oče prišel na obrežje, se je silno prestrašil. Videl je, da Adelini manj- ka vsa desna noga in da ima tudi v notra- njosti znatne poškodbe, ki jih je povzročil morski volk. Naslednji dan je deklica iz- dihlila. Oče je razpisal visoko nagrado na vodno zver Otočanje so napravili lov nanjo s pomočjo mrhovine od poginlih psov. Kmalu so volka toliko ranili, da so ga mogli potegniti na kopno. Tedaj pa je začel Lo- pez udrihati po njem s sekiro. Očetu, ki je pri tem zblaznel, so okoli stoječi komaj iz- pulili sekiro iz rok. Morskega volka bodo nazatili in izročili jamaškemu muzeju.

Kultura.

k Fran Erjavce: Srbske pripovedke. V Ljubljani 1922. Tiskala, izdala in založila Učiteljska tiskarna, str. 198. Cena vezani knjigi 18 Din. — Znana sta veliko boga- stvo in lepota srbske narodne poezije, zato bo gotovo vsak z največjim veseljem po- zdravil srečno misel Učiteljske tiskarne, ki nam je poklonila za velikonočne praznike zgoraj navedeno zbirko »Srbskih pripo- vedek« v prevodu Fran Erjavca. — Knjiga obsega 30 pravlji in pripovedk iz Vukovih in drugih zbirk srbskega narodnega blaga ter je namenjena zlasti mladini, ki jih bo gotovo čitala z največjo naslodo, saj ji tako primanjkuje res dobrega čtiva. Upamo, da bo po knjigi rad segel vsak, saj ji je dalo založništvo tudi zelo okusno znananjo opremo.

Gospodarstvo.

— Dividenda društva »Telegrafica«. »Telegrafica«, tvornica za brzojavne in te- lefonske aparate v Pragi, je imela 15. t. m. občni zbor. Čisti dobiček rečene delniške družbe znaša 1.477.006 čl. K, od katerega se bo 10 odstotkov pribilo rezervnemu za- kladu, 10 odstotkov odpade na dividendo, 10 odstotkov na tantieme itd. Ostanek je prenešen na novi račun. Lepi dobički brez dela!

— Setev sladkorne pese za 10 odstot- kov manjša. Kakor poročajo »Kukr. Listir«, bo letos na Češkem za 10 odstotkov s slad- korno peso obsejano polje manjše kakor lasko leto. Isti list poroča tudi, da se je v zadnjem času malo češkega sladkorja pro- dalo v inozemstvo, zakaj tudi Avstrija je omejila svoj nakup na Češkem, ker je če- ška krona tako poskočila.

Socialni vestnik.

STATISTIKA NARODNEGA PREMO- ZENJA V AMERIKI.

Iz New Yorka: Koliko znaša narodni dohodek, t. j. skupni letni dohodek vseh prebivalcev Združenih držav? Ali se isti povečuje vzporedno z naraščajočim prebi- valstvom? Katere industrije so glavni vir tega narodnega dohodka? Kako je ta po- razdeljen med poedinimi prejemki do- hodka? Na vsa ta jako zanimiva vprašanja odgovarja nedavno poročilo, ki ga je izdal Bureau of Economic Pesearch pod naslo- vom »The Income of the United States«.

Skupni narodni dohodek se je jako znatno povečal med letom 1910 in 1920, ako računamo v nominalni vrednosti do- larja; ali povečal se je veliko manj, ako vzamemo v obzir kupno vrednost dolarja, ki se stalno menja.

N. pr. skupni narodni dohodek je l. 1910 znašal 31.4 milijone (31.400.000.000) dolarjev, oziroma povprečno 340 dolarjev za vsakega prebivalca. Ta dohodek stalno raste od leta do leta, razun malega naza- dovanja l. 1914. Tekom svetovne vojne pa raste kar skokoma od 36 milijonov l. 1915 na 45.4 milijone l. 1916, 53.9 milijonov l. 1917, 61 milijonov l. 1918 in 65.9 bilijo- nov l. 1919. V tem zadnjem letu je po- vprečni dohodek vsakega prebivalca zna- šal potemtakem 629 dolarjev.

Vse drugo je, ako primerjamo narodni dohodek v posameznih letih ne na podla- gi nominalne vrednosti dolarja, ampak njegove kupne vrednosti. Z enim dolarjem se je l. 1913 moglo kupiti nekaj manj kot bi kupili z njim l. 1910, ali znatno več kot l. 1916 in še več kot v naslednjih letih. Ako ima nekdo dvakrat več dohodka kot pred desetimi leti, a je v tem času vse po- stalo dvakrat dražje, je njegov dohodek le nominalno dvakrat večji, on pa je prav- zaprav ravno tam, kjer je bil poprej. Ako hočemo torej dognati dejansko narašča- nje narodnega dohodka, moramo vpoštevati kupno vrednost dolarja, ki se izračuna iz povprečnih tržnih cen življenjskih potreb- ščin v posameznem letu. Vzemimo kot mero kupno vrednost dolarja, kot je bila l. 1913 — z drugimi besedami, predstavi- mo si, da so tekem omenjenega deset- letja vse cene bile take kot leta 1913, in primerjamo na tej podlagi narodni doho- dek v posameznih letih. Potem bi dognali, da je narodni dohodek l. 1910 bil vreden 32.2 milijona dolarjev (v kupni vrednosti od l. 1913) oziroma povprečno 349 dolar- jev za vsakega prebivalca. Leta 1911 je za pol milijona manjši, a l. 1912 za cel bi- lijon večji. Leta 1913 še vedno raste, a pade l. 1914. Leta 1915 skoči na 35.2 do- larja, l. 1916 na 40.7 dolarjev. Leta 1917 doseže svoj vrhunec z 40.8 milijonov in na to postopno pade, dokler znaša l. 1919 le 37.3 milijone oziroma 358 dolarjev za vsa- kega prebivalca.

Kako se narodni dohodek porazde- ljuje med posameznike, ki dobivajo večji ali manjši delež na tem skupnem narod- nem dohodku? Najboljše podatke v tem pogledu imamo za leto 1918. Od vseh pre- bivalcev, ki so imeli v tem letu nekaj do- hodka, je 1 % ljudi — torej najbogatejši izmed njih — prejelo 14 od sto od skup- nega dohodka; 5 % ljudi od vseh, vračuna-

je prejšnje, je dobilo 26 % vsega narodnega premoženja; 10 % ljudi je prejelo 35 % in 20 % od vseh prejemkov dohodka je prejelo 47 % vsega narodnega dohodka.

Državni statistični urad je zaračunal za dobo sedmih let, kak delež na skupnem narodnem dohodku ima najbogatejših 5 % izmed vseh prejemnikov dohodka. V letih 1913—1915 dobivali so ti (5 % vsega prebivalstva) 32 % vsega dohodka; leta 1916 njih delež je narasel na 34 %, ali z izbruhom vojne njih delež je padel na 29, 26 in 24 % oziroma v letih 1917, 1918 in 1919. Iz tega sklepa urad, da je imela vojna za posledico, da se je neenakost v porazdelitvi ameriških dohodkov nekoliko zmanjšala (vsaj začasno). Vrhutega v te podatke ni vračunjen dohodninski davek, ki je še dalje zmanjšal neenakost.

Razdelitev med kapitalom in delom. Ena izmed najbolj zanimivih tabel kaže, kako je dohodek iz velikih organiziranih industrij razdeljen med vlagatelje kapitala in upravo na eni strani in uradnike in delavce na drugi strani. Leta 1910 je bil delež prvih 31 % in drugih 69 %; leta 1916 33 % oziroma 67 %; leta 1918 pa 23 % oziroma 77 %. Podatki za naslednja leta niso še pri roki. Iz te tabele bi bilo razvidno, da je delež na dohodku industrije, prejet v obliki plač in mezd, večji za časa prosperitete in manjši za časa industrijske depresije; delež pa, ki se izplačuje v obliki dividend in upravnih stroškov, je ravno narobe.

Viri dohodka. Kar se tiče virov, iz katerih izhaja narodni dohodek, je pomembno, da ostaja razmerje tekom vseh desetih let, na katera se razteza ta raziskava, skoraj enako. Povprečno prispeva poljedelstvo, 17 % od skupnega dohodka, tovarniška industrija 30 %, prevozna sredstva okoli 9 %, rudarstvo nekaj čez 3 %, bankarstvo čez 1 % in vladna uprava okoli 5 %. Obsežna skupina, navedena pod po-

stavko »razno«, ki obsega trgovce na debelo in drobno, strokovnjake v raznih poklicih, hišnike in razne druge službe, prispeva skupaj okoli 33 % celokupnega narodnega dohodka. Presenetljiva je razmera mala važnost bankarstva in rudarstva kot viri narodnega dohodka.

Poslano.*

Kdo ruši slogo med železničarji?

Dolžnost me v vesti veže, da dosledno svojemu načelu sporočam tovarišem vselej resnico, čeprav bi bila zame ali za koga drugega morda tudi grenka.

Za danes moram povedati to resnico, da šiba, ki nas tebe tako neusmiljeno v tej neznočni draginji, ko se nam še proč jemlje, namestito da bi se nam vsaj toliko dodalo, da bi mogli vsaj za silo po človeško živeti, nas ni še toliko spametovalo, da bi enkrat za vselej obračunali s tistimi, ki so vsega razdora in gorja med nami krivi. Kljub temu, da smo železničarji dobesedno lačni, raztrgani, bosi, preganjani in celo na cesto metani s svojimi družinami, se premočni še vedno bolj brigajo za strankarstvo in osebnosti, kakor za svoje stanovske koristi. Zato železniška uprava in vlada, ki dobro pozna in vidi to našo slabost, tako predrzno in neusmiljeno z nami ravna. Tovariši! Ali se tega zavedate?

Upal sem, da zdaj, ko se je dosegel sporazum za pošteno in odkrito delo v koalicijski na taki podlagi, kjer je skoraj izključena vsaka zahrbtnost in strankarstvo, da se doseže skupen, odločen in enoten nastop celokupnega železničarstva. Toda varal sem se. Vsi tisti voditelji, ki vedno na vse grlo kričijo, da hočejo samo odkrito in pošteno delo, so pokazali, da se boje javne kontrole. Kljub temu pa imajo vsi ti še vedno zaslonbo v železničarjih. Tovariši! Če se Vi sami nečete zediniti in Vaše voditelje prisiliti, da pustijo vsake strankarske in osebne ozire v stran, boste brez dvoma še nadalje tepeni in ne boste dosegli nikdar svojih pravic. Ta resnica je gotovo grenka, toda povedati Vam jo moram pravčasno, da mi ne boste mogli očitati, da nisem storil svojo dolžnost.

Povedati Vam tudi moram, da ves razdor med železničarji dela le prav malo število oseb.

Ko bi bila med temi ljudmi samo Z. J. Ž., bi to bilo še umljivo, ker ta organizacija je bila še vsikdar bolj strankarsko politična, kakor strokovno stanovska. Tudi do uradniškega Udruženja nismo mogli imeti še nikdar pravega zaupanja, ker so nas vse dosedanje izkušnje izučile, da se v splošnem, z vsako stopinjo inteligentnosti manjša smisel in volja za demokratično zavest in solidarnost.

Prav posebna prikazen v tem našem boju, pa je postal sodr. Jože Nachtigall iz Maribora in nekateri sodruzi od razpuščene Spl. žel. org. Sodrugi Nachtigall je pri sebi svojih zapnikov v Mariboru dne 15. t. m. ponovno izjavil, da mu je največ na tem, da se Z. J. Ž. razbije in da zato bodo šli sodruzi v Mariboru svojo pot brez koalicijske. Jaz sem prijatelju Nachtigallu in sodrugom pojasnil in povdaru in rečem še, da kdor ima iskreno voljo in pošten namen železničarjem koristiti, ne bo razbijal nobene organizacije, marveč bo delal na to, da se vsi železničarji organizirajo, kjer sami hočejo, da pa vse organizacije složno, enotno in sporazumno delajo z vso odločnostjo in brezobzirnostjo, dokler ne pridejo železničarji in delavci do svojih pravic. Od razbijanja organizacij ne bomo nikdar drugega imeli kakor razdor in sovraštvo. Če bomo pa sporazumno in složno delali, bomo brez dvoma vse dosegli, če le bodo naše zahteve pravične in poštene. Kakor sem se mogel prepričati, so me sodruzi razumeli in se ne bodo pustili voditi od sodr. Nachtigalla, ki hoče delati razdor.

Druga posebnost sta postala tudi sodruga Makuc in Baznik od razpuščene Spl. žel. org. Ta dva prijatelja sta se izjavila kakor neorganizirana, da neorganizirani železničarji ne bodo nikdar sodelovali s Krekičem, Kopačem, Petričem in Simončičem. Poleg tega sta ta dva prijatelja tudi proti temu, da bi bile seje v koalicijskem odboru javne.

Iz tega se vidi, kdo dela razdor med železničarji v trenutku, ko je treba največje solidarnosti. Posebno delavci naj si zapomnijo, kako se nekateri njih nastavljeni voditelji rajši prepirajo zaradi strankarstva in osebnih ozir, kakor da bi se pokazali solidarne in složne, da bi se tudi delavce enkrat priznalo kot ljudi. Res je, da imajo sodruzi obojestransko, kakor tudi Z. J. Ž. mnogo vzroka, da so si zaradi strankarskih, političnih in tudi osebnih ozir v laseh. Toda te stvari naj se obravnavajo javno izven koalicijske. Dolžnost vsakega železničarja in vsake organizacije je da se pridruži lojalno skupnemu in solidarnemu delu v koalicijski, ker sicer bo vlada in žel. uprava še nadalje tako z nami ravnala kakor do zdaj.

Zato odkrito kličem tovarišem železničarjem: Ali ste slepi, da ne vidite, da smo ravno zato tepeni, ker nismo složni in edini? Ali hočete še podpirati tiste hujskače, ki jim je strankarstvo in osebni oziri bolj mar, kakor Vaše koristi? Ali hočete, da boste še nadalje preganani in brezpravni zaradi tega, ker se ne postavimo vsi kot en mož odločno in brezobzirno v bran za naše pravice po geslu »vsi za enega, eden za vse«? Pomislite in odločite se! Tovariši! Povem Vam odkrito: Če se Vi nečete zediniti in voditelje prisiliti, da pustijo vsake strankarske in osebne ozire v stran in se na podlagi sporazuma, ki je bil sklenjen in odobren od »Saveza« in »Prometne zveze«, zedinite za odločno, brezobzirno enotno in sporazumno delo, sem prisiljen, da se umaknem, ker če nismo vsi edini, bi bilo prizadevanje in delo brezuspešno in zato nesmiselno.

Tovariši! Vi odločite, ali naj delujejo vse organizacije složno in sporazumno v koalicijski, ali pa naj Vaši voditelji še nadalje delajo med Vami razdor in barantajo z Vašimi stanovskimi interesi.

F. Beltram.

Najstarejše konsumno društvo na Slovenskem je

I. ljubljansko delavsko konsumno društvo v Ljubljani, Kongresni trg 2.

V svojih številnih podružnicah po vseh delih slovenske dežele nudi članom najboljše in najcenejše manufakturno, špecerijsko in drugo blago. — Za varčevanje skrbi poseben oddelek, ki sprejema hranilne vloge po 5 %. Vloge sprejema vsaka podružnica. — Novi člani se lahko prijavijo pri podružnicah, ali pa v centrali na Kongresnem trgu 2. Prijatelji in tovariši! Bodimo zavedni konsumarji!

Popolnoma varno naložite svoje prihranke v

JUGOSLOVANSKI KREDITNI ZAVOD V LJUBLJANI

Marijin trg 8. — Podružnica v Murški Soboti.

Hranilne vloge 4 1/2 % brez odbitka rentnega obrestuje 0 in invalidnega davka.

Hranilne vloge se lahko vplačujejo polom poštno-čekovnega urada, vlagateljem so položnice brezplačno na razpolago. Posojila na zemljišča, zasnembo na službene prejemke, proti poroštvo lid.

Vabilo

na

XXIV. redni občni zbor

I. delavskega konsumnega društva na Jesenicah

ki se vrši

dne 23. aprila 1922

ob pol 4 popoldne v prostorih Delavskega doma.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobrenje računskega zaključka za l. 1921.
3. Čitanje revizijskega zapisnika.
4. Sprememba pravil.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora gotovo udeleži.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.

Urednik in odgovor. urednik Fr. Kremžar.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Širite „NOVI ČAS“

F. BRUMAT Ljubljana
Usakovrstno manufakturno in
tiskarsko
po konkurenčni ceni.
Mestni trg 25. I.

Perilo je pri sedanji draginji nenadomestljivo. Ali vporabljaš pri pranju milo, katero mu ne škoduje in ga ne razjeda? Ali vporabljaš

GAZELA MILO?

Za pleskarska in ličarska dela

se najtopleje priporoča slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini

Tone Malgaj

pleskar in ličar :: Ljubljana :: Kolodvorska ulica 6.

Prometni zavod za premog

d. d. v
LJUBLJANI

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti in v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov

za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

prima čehoslovaški in angleški koks za livarne in

domačo uporabo ter kovaški in črni premog

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ul. 19

Jugoslovanska Union-banka

preje Mariborska eskomptna banka

ustanovljena l. 1872

Beograd, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Velikovec
expozitura v Škofjiloki

Akcijski kapital K 30.000.000

Rezerve K 16.000.000

Izvršuje vse bančne posle
najkulantneje.